

Sulyok András:

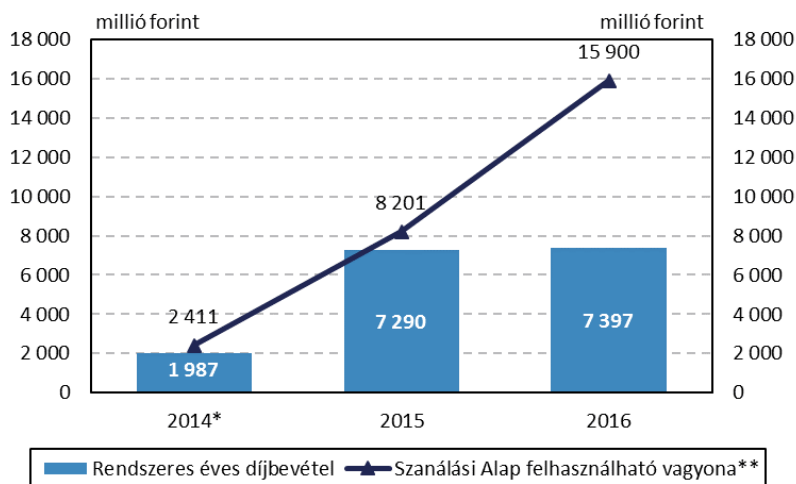
Mennyibe kerül a bankok védőhálója? Az MNB válaszol

A Szanálási Alap pénzforrásai biztosítják a nehéz helyzetbe került pénzügyi szervezetek szanálásának költségeit. A Szanálási Alapot – az Országos Betétbiztosítási Alaphoz (OBA) hasonlóan – a pénzügyi szervezetek éves rendszeres befizetései előre töltik fel, ezzel biztosítva a válsághelyzet kezeléséhez szükséges összegek legalább egy részének azonnali rendelkezésre állását. E cikkben bemutatjuk, hogy a hazai pénzügyi intézmények milyen díjszámítási eljárásban mekkora éves díjjal járulnak hozzá a Szanálási Alap feltöltéséhez, illetve mekkora terhet jelent ez számukra.

A bajba jutott intézmények gyors és hatékony szanálásának érdekében a Szanálási Alapot a hitelintézetek és befektetési vállalkozások rendszeres előzetes befizetései (díjai) töltik fel a jogszabályban meghatározott vagyoni célszintig. A Szanálási Alap felhasználható vagyonának legkésőbb 2024-ig el kell érnie a Magyarországon engedélyezett hitelintézetek kártalanítási összeghatárt meg nem haladó biztosított betétrészeinek (vagyis az OBA teljes, szektorszintű kártalanítási kötelezettségének) legalább 1 százalékát.

Ez az összeg az OBA 2016-os éves jelentése alapján 84 milliárd Ft volt 2016 elején, ugyanakkor az éves díjbevétel meghatározásakor figyelembe kell venni a biztosított betétállomány várható növekedését, az Alap várható kiadásait és bevételeit (pl. a Szanálási Alap tulajdonában álló MSZVK Zrt. teljesítménye) a 2024-ig terjedő feltöltési időszak alatt, amelyek következtében az elérendő összeg magasabb lehet. **A Szanálási Alapba fizetendő rendszeres díjakat ezzel az elérendő célszinttel összhangban kell évente meghatároznia a Magyar Nemzeti Banknak (MNB) mint szanálási hatóságnak.** A Szanálási Alap felhasználható vagyona valamivel több mint 2 év működés után közel 16 milliárd Ft-ot ért el 2016 végén, amelyhez 2015-ben 7,3, 2016-ban pedig 7,4 milliárd Ft összeget szedett be rendszeres éves díjként.

A Szanálási Alapba befolyt éves rendszeres díjak és a Szanálási Alap vagyonának alakulása 2014-2016

* törtév, Szanálási Alap 2014-es év közbeni alapítása miatt

** bankbetét és értékpapír

Forrás: Szanálási Alap Éves Jelentés 2014, 2015 és 2016 alapján

Amivel a Szanálási Alap foglalkozik

A Szanálási Alapot az EU helyreállítási és szanálási irányelvet (BRRD) átültető szanálási törvény (Szantv.) hozta létre 2014-ben, hasonlóan más tagállamok szanálásfinanszírozási rendszereihez. A Szanálási Alap a

szanalási eljárásokhoz közvetlenül kapcsolódó finanszírozási igények fedezésére szolgáló kollektív pénzalap, amelynek vagyona felhasználható – többek között – a szanalás alatt álló intézmény eszközeinek vagy kötelezettségeinek garantálására, részére történő hitelnújtásra, eszközei egy részének megvásárlására, áthidaló intézménynek vagy szanalási vagyongazdálkodónak történő tőkehozzájárulásra vagy hitelnújtásra. Fontos megjegyezni, hogy a Szanalási Alap vagyona közvetlenül nem használható fel a szanalás alatt álló intézmény veszteségeinek fedezésére, illetve feltőkésítésére.

Akkor mennyi is az annyi?

A díjak meghatározásában a Bizottság (EU) [2015/63](#) felhatalmazáson alapuló végrehajtási rendelete ad kereteket az MNB számára, amely rögzíti a díjkategóriákat, a díjszámítás módját és egyéb eljárási kérdéseket, ezzel harmonizálva a díjszámítás módját a teljes EU-ban. Azon intézményekre, amelyek esetében a kötelezettségek szavatoló tőke és a kártalanítási összeghatárt meg nem haladó biztosított betétek nélkül számított összege nem haladja meg a 300 millió eurót (kb. 90 milliárd Ft) és a mérlegfőösszeg nem éri el az 1 milliárd eurót (kb. 300 milliárd Ft), az európai uniós rendelet *fix díjat* ír elő, a bármelyik mutatót meghaladó méretű intézmények pedig kockázatalapú díjat fizetnek.

A fix díj összege függ az intézmény két méretbeli mutatójától. Az európai uniós rendelet hat fix díj szerinti sávot határoz meg, amelyek alapján a legkisebb intézmények éves szinten 1 ezer euró (kb. 300 ezer Ft), a legmagasabb sávba tartozó intézmények pedig 50 ezer euró (kb. 15 millió Ft) összegű fix díjat fizetnek a Szanalási Alapba.

Megjegyzendő, hogy a korlátozott tevékenységet végző (jellemzően kisebb méretű és rendszerszinten kevésbé jelentős) befektetési vállalkozásokra nem vonatkozik az európai uniós rendelet, így azok nem az abban meghatározott fix díjat, és nem is kockázatalapú díjat fizetnek, díjukról nemzeti keretek között az MNB dönt.

Tekintve, hogy minden intézmény részesül a szanalási keretrendszer előnyeiből azáltal, hogy annak meglétével elkerülhetők a rendszerszinten jelentős intézmények fizetéseképtelenségéből fakadó pénzügyi stabilitási kockázatok, ezért valamilyen mértékben a legkisebb intézménynek is hozzá kell járulnia a pénzügyi stabilitási védőháló részeként működő Szanalási Alaphoz. Az MNB ezért a korlátozott tevékenységű befektetési vállalkozások esetén a pénzügyi stabilitásra gyakorolt elhanyagolható kockázatukat is figyelembe véve nemzeti hatáskörben – az európai uniós rendelet szerinti legkisebb fix díjsávhoz tartozónál is alacsonyabb – 200 ezer forint összegű éves fix díjat írt elő 2017-ben.

Azon intézmények, amelyekre nem vonatkozik a fix díj fizetésének lehetősége, kockázatalapú díjat fizetnek. A kockázatalapú díjak számításakor először az éves aggregált díjbevételei célszint kerül meghatározásra, amellyel biztosítható a Szanalási Alap 2024-es vagyoni célszintjének elérése. Ezt követően történik a kockázatalapú díjak számítása, amely a korábban meghatározott aggregált éves célszint (fix díjak levonása utáni) felosztását jelenti, az intézmények kockázattal korrigált díjalapjainak arányában. Kétféleképpen valósul meg a kockázattal korrigálás.

Egyrészt, a kockázatalapú díjat fizető intézmények esetén bizonyos kötelezettségek (csoporton belüli kötelezettségek, fejlesztési bankoktól származó felvett refinanszírozási hitelek stb.) levonásra kerülnek a szavatoló tőke és a kártalanítási összeghatárt nem meghaladó biztosított betétrészek nélküli kötelezettségállományból, ezzel abszolút értékben módosítva a díjalapjukat. Másrészt, az érintett intézmény kockázati mutatóinak (pl. elsődleges alapvető tőkeemfelelési mutató, tőkeáttételi mutató,

likviditásfedezeti mutató, nettó stabil finanszírozási mutató, bankközi kölcsönök és betétek szektorbeli aránya) súlyozott figyelembevételével az intézményi díjalapok eltérítésre kerülnek.

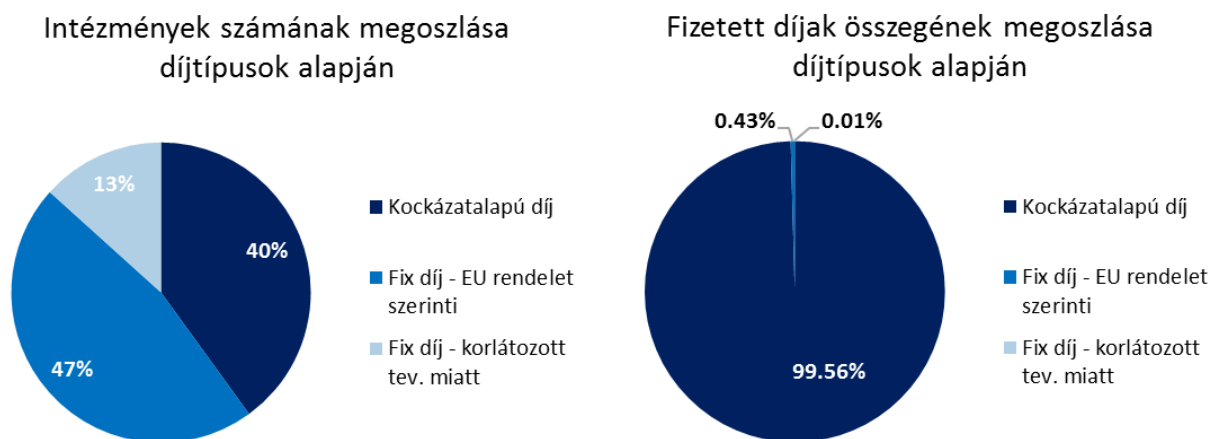
Ennek megfelelően, a levonásokat követően azonos díjalap mellett a 0,8-1,5 sávban meghatározott kockázatküigazítási szorzók alkalmazásával az alacsonyabb kockázatküigazítási szorzójú intézmény alacsonyabb díjfizetésre kötelezett, mint egy magasabb kockázatküigazítási szorzóval rendelkező.

Az MNB a Szanálási Alap 2024-es vagyoni célszintjének eléréséhez szükséges éves díjbevételeiről minden évben külön döntést hoz, amelyben figyelembe veszi a feltöltési időszak folyamán esetlegesen megváltozó körülményeket (pl. a biztosított betétállomány alakulását), így az Alapba fizetendő éves díjak összege nem feltétlenül lesz minden évben egyenlő. Ebből kifolyólag **az intézményekre vonatkozó egyedi díjak sem feltétlenül egyenlőek évről évre, főként, hogy maguk az intézmények is változnak mind méretükben, mind kockázatoságukban.**

Amit idén fizetni kell

A 2017-es hozzájárulási időszakban 45 intézmény fizet rendszeres éves díjat a Szanálási Alapba, közülük 31 hitelintézet és 14 befektetési vállalkozás (megjegyzés: a szövetkezeti hitelintézetek integrációját, beleértve a Takarékbankot, FHB Kereskedelmi Bankot, FHB Jelzálogbankot és a takarékszövetkezeteket jogszabályi előírás alapján egyetlen hitelintézetként kezeljük). Az intézmények nagyobb része az európai uniós rendelet szerinti vagy az MNB által meghatározott fix díjat fizeti, ugyanakkor a Szanálási Alap díjbevételeiben az ő hozzájárulásuk elenyésző, és **a Szanálási Alap feltöltése gyakorlatilag a nagyobb méretű és jelentősebb pénzügyi stabilitási hatással bíró, kockázatalapú díjat fizető intézményekre hárul.** A kockázatalapú díjat fizető intézmények mindegyike hitelintézet.

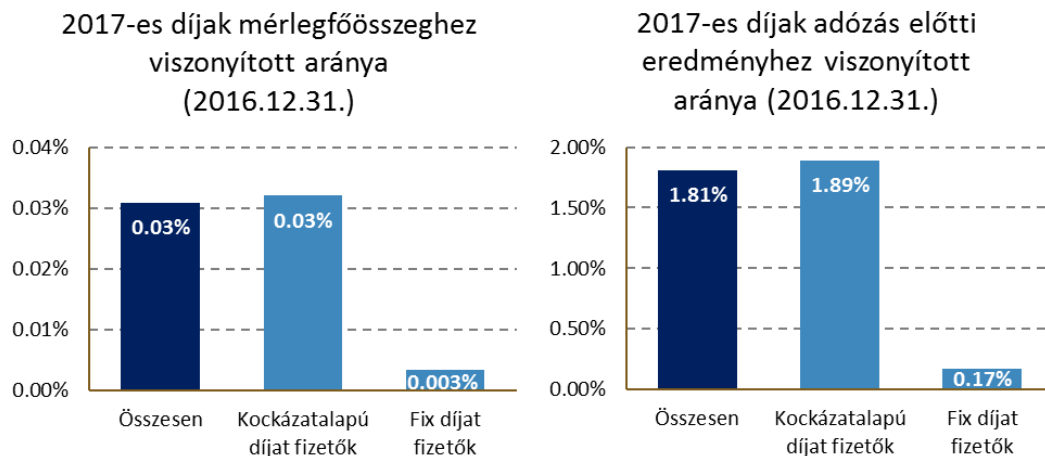
Díjtípusok szerinti megoszlás (2017)

Forrás: MNB

Ha az intézmények terhelését vizsgáljuk meg díjtípusok alapján, abból is az látható, hogy a kockázatalapú díjat fizető intézményeknek mind a mérlegfőösszegükhöz, mind az eredményükhöz viszonyítva is nagyobb terhet jelentenek a Szanálási Alapba fizetendő díjak, mint a fix díjat fizető intézményeknek. A kockázatalapú díjat fizető intézmények a 2017-es díjfizetési periódusban előző évi mérlegfőösszegük 0,03 százalékát és adózás előtti eredményük 1,89 százalékát fizették be a Szanálási Alapba, míg a fix díjat fizető intézmények (beleértve a korlátozott tevékenységet végző befektetési vállalkozásokat is) ennek csak kb. tizedét.

A 2017-es rendszeres éves díjak az előző év végi mérlegfőösszeg és az adózás előtti eredmény arányában

Forrás: MNB

A teljes képhez ugyanakkor az is hozzátartozik, hogy szanálásra csak abban az esetben kerül sor, ha a szanálási intézkedések az intézmény által ellátott kritikus funkciók folytonosságának biztosítása, a pénzügyi fertőzési hatások elkerülése, a biztosított betétesek védelme, a betétes bizalom fenntartása érdekében, vagyis összességében pénzügyi stabilitási szempontból szükségesek, illetve szanálással a normál felszámoláshoz képest jobban elérhetők ezek a célok. Azon intézmények esetén, amelyek fizetéseképtelenségének pénzügyi stabilitásra gyakorolt hatása nem jelentős, nem kerül sor szanálásra, és normál felszámolási eljárás keretében kerülnek kivezetésre a piacról.

A döntés meghozatala függ az adott válsághelyzet körülményeitől, ugyanakkor feltételezhető, hogy a nagyobb méretű intézményeknek van nagyobb hatása a pénzügyi stabilitásra, ezért elsősorban a nagyobb intézmények fizetéseképtelensége esetén kerülne sor szanálásra és a Szanálási Alap pénzeszközeinek felhasználására, vagyis nem méltánytalan, hogy ők járulnak hozzá nagyobb mértékben a Szanálási Alap feltöltéséhez.

A pénzügyi stabilitás szolgálatában

A 2008-as pénzügyi válság egyik fő tanulsága és az új válságkezelési keretrendszer egyik alapelve, hogy az állami bankmentések (vagyis adófizetői pénzek felhasználása) helyett elsősorban a fizetéseképtelenné vált intézmény tulajdonosai, hitelezői, majd a pénzügyi szektor más szereplői viseljék a terheket. Ezt a célt szolgálja a Szanálási Alap megléte, ugyanis az abban felhalmozott, a pénzügyi szektor szereplői által rendelkezésre bocsátott források hozzájárulhatnak egy intézmény pénzügyi stabilitást vagy a reálgazdaságot veszélyeztető válságának kezeléséhez, az általa nyújtott alapvető szolgáltatások elérésének folytonosságához.

Válsághelyzetek Európában

Az utóbbi években több olyan szanálás is zajlott Európában, amelyek esetén a szanálásfinanszírozási rendszerek, a külföldi szanálási alapok hozzájárulása is szükséges volt a válsághelyzet kezeléséhez és a szélesebb, pénzügyi rendszer stabilitását érintő negatív hatások elkerüléséhez. Ide tartozik a portugál Banco Espirito Santo és a BANIF, a görög Cooperative Bank of Peloponnese, a horvát Jadranska banka, a négy olasz kisbank (Banca delle Marche, Banca Popolare dell'Etruria e del Lazio, Cassa di Risparmio di Ferrara, Cassa di

Risparmio della Provincia di Chieti) együttes szanálása, vagy éppen a magyarországi MKB Bank szanálása is.

Az európai példák jól mutatják, hogy **a pénzügyi stabilitást veszélyeztető bankválság állami források felhasználása nélküli kezeléséhez szükség van a szanálási védőhálóra és annak kiemelt elemére, a Szanálási Alapra, amelynek azonban az intézmények által megfizetett ára van.**

A Szanálási Alapba fizetendő rendszeres éves díjak megállapításáról és számítási módjáról bővebben az [MNB honlapján](#) lehet tájékozódni.

„Szerkesztett formában megjelent a Portfolio.hu oldalon 2017. december 1-jén.”